

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3484/2542

นางสาวรังสิยา มีห่วงโจทก์ นายธนกรหรือวงศ์ ตระการกิจวิจิตรจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1546, ป.พ.พ. มาตรา 1566

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์เป็นภริยาจำเลยโดยมิได้จดทะเบียนสมรส มีบุตรผู้เยาว์ด้วยกัน 1 คน คือเด็กหญิง ธ. ผู้เยาว์จึงเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1546 โจทก์จึงเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กหญิง ธ. ตามกฎหมาย แต่เพียงผู้เดียว ส่วนจำเลยเป็นบิดามิชอบด้วยกฎหมายจึงไม่มีอำนาจปกครองผู้เยาว์ การที่โจทก์ทำบันทึกมอบผู้เยาว์ให้อยู่ในความปกครองของพี่สาว จำเลยจึงเป็นการตั้งผู้ปกครองกันเองย่อมไม่มีผล เพราะการตั้งผู้ปกครองตามกฎหมายจะมีได้เฉพาะด้วยคำสั่งศาลหรือบิดามารดาตกลงกันตาม ป.พ.พ.มาตรา 1566 (6) เท่านั้น ข้อความตามบันทึกดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดที่อยู่ของบุตรผู้เยาว์ให้อยู่กับพี่สาวจำเลยเท่านั้น และกรณีถือไม่ได้ว่าโจทก์ผู้เป็นมารดาได้สละการใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ เพราะไม่มีบทกฎหมายใดบัญญัติให้บิดาหรือมารดาสามารถสละการใช้อำนาจปกครองให้แก่บุคคลอื่นได้ ทั้งมิใช่กรณีที่บิดาและมารดาตกลงกันตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้ตกลงกันได้ตาม ป.พ.พ.มาตรา 1566 (6) เมื่อโจทก์ซึ่งเป็นมารดายังเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์อยู่ จำเลยซึ่งเป็นบิดาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีหน้าที่ต้องส่งผู้เยาว์ให้แก่โจทก์ เมื่อจำเลยมิใช่บิดาโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่มีอำนาจปกครองผู้เยาว์ ย่อมถือไม่ได้ว่าจำเลยถูกโจทก์ผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์โต้แย้งสิทธิ จำเลยจึงไม่มีอำนาจฟ้องแย้งให้ศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง ผู้เยาว์แต่ผู้เดียว

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์จำเลยอยู่กินฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสมีบุตรด้วยกัน 1 คน คือเด็กหญิงธัญพร อายุ 1 ปีเศษ ต่อมาโจทก์จำเลยสมใจแยกทางกันโดยตกลงให้โจทก์เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ ครั้นสุดท้ายจำเลยมารับผู้เยาว์ไปแล้วไม่นำมาคืนแก่โจทก์ โจทก์ติดตามทวงถามแล้วแต่จำเลยเพิกเฉย ขอให้บังคับจำเลยมอบผู้เยาว์คืน แก่โจทก์ จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า จำเลยไม่เคยตกลงให้โจทก์เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ โจทก์เองเป็นฝ่ายทำบันทึกมอบบุตรผู้เยาว์ให้อยู่ในความปกครองของนางสาวอมรรัตน์ พี่สาวโดยจำเลยเป็นผู้เลี้ยงดูมาตลอดโจทก์ไม่มี ที่อยู่แน่นอน ไม่มีรายได้ ทั้งประพฤตินั้นไม่เหมาะสม ส่วนจำเลยมีรายได้ประจำสามารถส่งเสียบุตรผู้เยาว์ให้ได้รับ การศึกษา จึงเหมาะสมที่จะอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ ขอให้พิพากษาให้ผู้เยาว์อยู่ในอำนาจปกครองของจำเลยแต่ผู้เดียวห้ามโจทก์เกี่ยวข้อง โจทก์ให้การแก้ฟ้องแย้ง ขอให้ยกฟ้องแย้ง ศาลชั้นต้นพิจารณาคำฟ้อง คำให้การ ฟ้องแย้ง และคำให้การแก้ฟ้องแย้งแล้ว เห็นว่าคดีพอวินิจฉัยได้ จึงขอตั้งสองสถานและงดสืบพยานแล้ววินิจฉัยว่า ผู้เยาว์เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ โจทก์จึงเป็นผู้มีอำนาจ ปกครองผู้เยาว์แต่ผู้เดียว บันทึกมอบผู้เยาว์ให้อยู่ในความครอบครองและอุปการะเลี้ยงดูของนางสาวอมรรัตน์ เป็นเพียงการกำหนดที่อยู่ของผู้เยาว์ โจทก์จึงสามารถเรียกผู้เยาว์คืนจากนางสาวอมรรัตน์เพื่อกำหนดที่อยู่ใหม่ จำเลยมิใช่บิดาชอบด้วยกฎหมายของผู้เยาว์ ไม่มีอำนาจปกครองผู้เยาว์ จึงไม่มีอำนาจฟ้องแย้งให้ศาลพิพากษาให้ผู้เยาว์อยู่ในอำนาจปกครองของจำเลย พิจารณาให้จำเลยมอบผู้เยาว์คืนแก่โจทก์ ยก

ฟ้องแย้งจำเลย จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัววินิจฉัยว่า มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่า จำเลยมีหน้าที่ต้องส่งเด็กหญิงธัญพร บุตรผู้เยาว์ให้แก่โจทก์หรือไม่ และจำเลยมีอำนาจฟ้องแย้งให้ศาลมีคำพิพากษาให้เด็กหญิง ธัญพรอยู่ในอำนาจปกครองของจำเลยแต่เพียงผู้เดียวได้หรือไม่ คดีฟังได้ในเบื้องต้นว่า โจทก์เป็นภริยาจำเลยโดยมิได้จดทะเบียนสมรสมีบุตรผู้เยาว์ด้วยกัน 1 คน คือเด็กหญิงธัญพร ผู้เยาว์จึงเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1546 เช่นนี้โจทก์จึงเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กหญิงธัญพรตามกฎหมายแต่เพียงผู้เดียว ส่วนจำเลยเป็นบิดามิชอบด้วยกฎหมายจึงไม่มีอำนาจปกครองเด็กหญิงธัญพร แม้โจทก์เป็นผู้ทำบันทึกระบุข้อความมอบเด็กหญิง ธัญพรให้อยู่ในความปกครองของนางสาวอมรรัตน์พี่จำเลยซึ่งเป็นการตั้งผู้ปกครองตนเองย่อมไม่มีผลแต่ประการใด เพราะการตั้งผู้ปกครองตามกฎหมายจะมีได้เฉพาะด้วยคำสั่งศาลหรือบิดามารดาตกลงกันตาม ป.พ.พ. มาตรา 1566 (6) เท่านั้น ข้อความตามบันทึกดังกล่าวจึงเป็นเพียงการกำหนดที่อยู่ของบุตรผู้เยาว์ให้อยู่กับนางสาวอมรรัตน์และถือไม่ได้ว่าโจทก์ผู้เป็นมารดาได้สละการใช้อำนาจปกครองเด็กหญิงธัญพรบุตรผู้เยาว์ของตนเพราะไม่มีบทกฎหมายใดบัญญัติให้บิดาหรือมารดาสามารถสละการใช้อำนาจปกครองให้แก่บุคคลอื่นได้ ทั้งมีใช้กรณีที่บิดาและมารดาตกลงกันตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้ตกลงกันได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1566 (6) เมื่อโจทก์ยังเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กหญิงธัญพร จำเลยจึงมีหน้าที่ต้องส่งเด็กหญิงธัญพรให้แก่โจทก์ แม้จะฟังข้อเท็จจริงได้ตามฟ้องแย้งของจำเลยว่า โจทก์ไม่มีที่อยู่แน่นอน ไม่มีรายได้ ทั้งประพฤติดันไม่เหมาะสม ส่วนจำเลยมีรายได้ประจำสามารถส่งเสียเด็กหญิงธัญพรให้ได้รับ การศึกษา จึงเหมาะสมที่จะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กหญิงธัญพรก็ตาม เมื่อจำเลยมิใช่บิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็กหญิงธัญพรและไม่มีอำนาจปกครองเด็กหญิงธัญพรย่อมถือไม่ได้ว่า จำเลยถูกโต้แย้งสิทธิอันจะมีอำนาจฟ้องแย้งให้ศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กหญิงธัญพรแต่ผู้เดียวพิพากษายืน.

องค์คณะ

สุวัตร สุขเกษม · อธิราช มณีภาค · ชวลิต ธรรมอาชุ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/3484/2542>